

**В.Я. Жалай, к.ф.н., доц., Н.М.Биховець, к.ф.н., с.н.с.,
Т.Г.Линник, к.ф.н., с.н.с., А.Ф.Пархоменко, к.ф.н., доц.,
І.І.Рахманова, Л.М.Рубашова, к.ф.н., доц.**

СЕМАНТИЧНІ СПІВВІДНОШЕННЯ ПСЕВДОДРУЗІВ ПЕРЕКЛАДАЧА ТА ЇХ ПРЕДСТАВЛЕННЯ В СУЧАСНОМУ КОНТРАСТИВНОМУ СЛОВНИКУ

За умов сучасної глобалізації взаємодія європейських мов призводить до різних типів мовної інтерференції, в тому числі до запозичень та калькування. Одним із наслідків цього є кількісне зростання так званих псевдодрузів перекладача, розширення меж їх функціонування у зв'язку з появою нових сфер суспільної діяльності (наприклад, нових форм спілкування, як в інтернеті) та виробничого життя, а також ускладнення проблеми їхнього перекладу, що є нагальною проблемою не лише для перекладацької практики та викладання іноземних мов, але й для укладання сучасних словників.

Так, у процесі укладання сучасного англо-українського та українсько-англійського контрастивного словника перед авторами постала низка проблем, пов'язаних як з добором реєстрових (заголовних) і підреєстрових слів, організацією словникових статей та системою ілюстрування, визначення та маркування стилістичної диференціації та граматичної характеристики слів, обсягу представлення та розташування фразеології тощо, так і з проблемами перекладу з відповідним наданням рекомендацій перекладачам та студентам.

До псевдодрузів перекладача звичайно відносять слова чи фрази, що характеризуються однаковою чи подібною формою у двох або більше мовах, які викликають хибні асоціації у мовця чи перекладача про їхню семантичну еквівалентність, що призводить до помилок у перекладі. Існує досить велика кількість праць, що розглядають типові семантичні розбіжності між подібними псевдодрузями в європейських мовах. Попри різницю у термінології, всі вони в основному мають спільне бачення семантичного співвідношення цієї категорії слів, що відбивається у застосовуваних класифікаціях, які в основних рисах збігаються.

Так, наприклад, в одній з найостанніших праць, присвячених семантиці та прагматиці псевдодрузів перекладача у західноєвропейських мовах [9, 166-167], зазначено п'ять основних семантичних розбіжностей між ними у результаті запозичення з вихідної мови (ВМ): 1) зведення багатьох значень запозиченого слова до одного-двох значень у цільовій мові (ЦМ) (наприклад, франц. *madame* у багатьох європейських мовах); 2) зведення багатьох значень запозиченого слова до одного-двох значень у ЦМ і додавання нових значень у ЦМ, що відсутні у ВМ (англ. *meeting*»» - ісп. *mitin*»»); 3) збереження значення запозиченого слова і додавання нових значень у ЦМ (ісп. *guerrilla*»» - англ. *guerrilla*»»); 4) виникнення принаймні одного нового

значення в ЦМ, що не існує в ВМ і що супроводжується інколи зміною граматичної категорії слова (англ. *handy*»» – нім. *Handy* «»); 5) виникнення у двох або більше мовах нових значень запозиченого слова, що виникли зі спільного сигніфіката третьої мови (ісп. *bigote*»» – англ. *bigot* «» – нім. *Bi-Got!* «»). Тобто автор виявляє типи семантичних розбіжностей між різними значеннями псевдодрузів перекладача, порівнюючи їхній семантичний обсяг та розвиток і залучаючи часом більше, ніж одну мову для порівняння.

Дещо інший підхід до семантичної класифікації пропонується авторами новітнього українсько-польського словника міжмовних омонімів-паронімів, які розрізняють чотири семантичні групи псевдодрузів перекладача у двох споріднених мовах: 1) слова, що повністю розходяться за своїм значенням (наприклад, укр. *чашка* – пол. *czaszka*); 2) слова, що розрізняються лише окремими лексико-семантичними варіантами (укр. *черепа* – пол. *czerep*); 3) слова, що входять до одних і тих же лексико-тематичних або тематичних груп, але позначають різні предмети або явища (укр. *мотиль*»» – пол. *motyl*»»); 4) слова, що розрізняються передусім за стилістичними характеристиками (укр. *губа* (нейтр.) – пол. *gęba* (розм.) [8, 6-7]. Як можна побачити, попри різну термінологію, кілька груп цих двох класифікацій збігаються, проте друга класифікація не бере до уваги розвиток додаткових значень слова і впливу третьої мови, а перша класифікація оминає ширшу семантичну основу або стилістичні характеристики порівнюваних пар. Звичайно, цьому є пояснення, адже лексика мов з високим ступенем генетичної спорідненості демонструє значну семантичну близькість і водночас має такі специфічні особливості, що коли їх не враховують, то є «небезпека схематизації і спрощення тонких змістових відмінностей» [3, 19)

Семантична типологія присутня і в класифікації міжмовної асиметрії Гарбовського, де вирізнені такі логічні стосунки: 1) взаємного виключення («внеположенности») (наприклад, франц. *royal*»» – рос. *рояль*»»); 2) рівного обсягу поняття («равнообъемности») (наприклад, франц. *alliance* – рос. *альянс*); 3) підпорядкування (англ. *detective*»» - франц. *detective*»» - рус. *детектив*»») та 4) перехрещення (англ. *artis* «»t – франц. *artiste*»» – рос. *артист*»») [2, 338-350]. Під час розгляду другої групи автор відзначає стилістичні відмінності між однаковими за денотатом псевдодрузями перекладача, що наближає цю класифікацію до класифікації в [8].

Аналіз асиметричних семантичних зв'язків та стилістичних відмінностей може пояснити, чим відрізняються міжмовні омоніми та пароніми незважаючи на подібну форму, але він виявляється недостатнім для пояснення появи нових псевдодрузів перекладача на тлі агресивного (і часто слабо мотивованого) запозичення слів та термінів з англійської мови (особливо у таких царинах, як засоби масової комунікації, сучасна техніка, реклама, фінанси та банки тощо). Запозичення англійських слів останнього часу вводить нову фонетико-графічну форму в ЦМ, проте це далеко не завжди призводить до виникнення псевдодрузів перекладача у вузькому розумінні слова, бо форма часто залишається чужою, семантично немотивованою для ЦМ через свою

невбудованість у лексико-семантичну систему ЦМ. Проте неврегульована навала іншомовних слів створює іншу загрозу для носія мови, коли замість перекладу починають послуговуватися транслітерацією, засмічуючи рідну мову варваризмами. Якщо не запобігати поширенню такого явища, чому можуть допомогти і контрастивні словники, в Україні може виникнути ефект на кшталт англоросійського емігрантського суржика власниці бутику у Нью-Йорку. (Дозволимо собі процитувати уривок з цього інтерв'ю, поданого на you-tube під назвою «На каком языке она говорит?» : “(...) Его дизайн могут найти с любого возраста, любого size, shape, height. И он timeless. (...) Он очень affordable. Может прийти женщина одеться from jeans, to sweatshirt and evening gown. Businesswoman может зайти одеться business suit. Это очень important для сегодняшнего есоному. (...)”

Автори українського словника «Нові слова та значення», надрукованому 2009 р., що не включає, між іншим, багато інших слів, що вже успішно «вдерлися» в українську мову (як, наприклад, *симулякр*», *фентезі*», *бренд*») тощо) або не враховує інших значень включених неологізмів (як, наприклад, *термінал* як аеровокзал або *модератор* як ведучий під час дискусії), визнають, що неологізми найчастіше виступають як засоби вторинної номінації. Хоча вони згадують мовну економію лише як один із внутрішньомовних стимулів для таких запозичень, по суті згадані аббревіації і «раціональне вираження» можна пояснити тією ж самою мовною економією.

Проте так звана мовна економія часто-густо виявляється виявом мовленнєвих лінощів та низького рівня мовної культури, бо для багатьох іншомовних слів можна знайти прекрасний еквівалент у власній мові. Як здається, часто «іноземна» форма починає виконувати чисто стилістичну функцію, переважаючи над змістом, створюючи ілюзію модності, «західності», престижності або оновлення старого поняття, тобто вона часто виконує роль своєрідного лінгвістичного «гламуру» (пор. *перевізники – мувери, місце зйомки – локація, поношений одяг - секонд-хенд* тощо). Видається, що й саме посилення на мовну економію не можна цілком приймати як аргумент для широкого і ніяк необмеженого потоку варваризмів. Очевидно, що й мовна економія відбиває лише одну ланку мовної взаємодії, а саме: спрощуючи чи полегшуючи зусилля мовця (чи того, хто пише), вона виявляє протилежну дію на слухача (читача) і може зробити сам процес комунікації малоефективним, бо те, що з погляду мовця виглядає привабливим, для слухача виявляється мало чи зовсім незрозумілим і семантично розпливчатим. Ускладнення розуміння для слухача через невинувдане уживання мовної економії вступає в конфлікт з деякими принципами та правилами мовної поведінки, зокрема, кооперації. Таким чином, з цих позицій мовна економія, яка призводить до засилля варваризмами, не може по-справжньому виконувати роль регулятора і фактора мовного прогресу.

Створюючи сучасний словник псевдодрузів перекладача, автори також вирішували справу відбору лексем до реєстру. Питання про включення або невключення вирішувалося на підставі кількох критеріїв, серед яких, на наш погляд, має бути їх актуальність як номінацій нових явищ, понять або ж

потреби семантичного чи стилістичного маркування, раціональність, важливість для сучасних контекстів спілкування, модерність, що вимагало переосмислення концепції псевдодрузів перекладача з огляду на сучасні мовні реалії інтервенції іноземних слів та дієвої допомоги у вигляді рекомендацій щодо перекладу.

Так, автори виключили з переліку більшість застарілих «псевдодрузів», що становлять проблему хіба що для перекладів класичної (і не лише художньої) літератури (на штиб англ. *motion* – укр. *моціон* або англ. *perron* - укр. *перон*), натомість зберігаючи історизми та назви реалій, що є органічною частиною культурної спадщини носіїв англійської мови в її британському та американському варіантах (як, наприклад, *Independent TV* або *the Declaration of Independence*). Звичайно, інші варіанти англійської мови (Englishes) також несуть потужне культурне навантаження, проте частотність подібних пар набагато менша в українському перекладацькому просторі, тому включення їх до цього словника не є нагальним.

Щодо термінів, то існують досить багато пар слів, що мають нерозгалужену систему значень і де запозичення-інтернаціоналізми в ЦМ зберігають вузьке значення з виразною стилістичною ознакою офіційного стилю, а також використовуються в обмежених професійних контекстах і тому нині не є перекладацькою загрозою (пор., наприклад, англ. *congruence* – укр. *конгруентність* або англ. *exudation* – укр. *ексудація*). За цих причин подібні пари не вимагають додаткового аналізу, а тому ними можна знехтувати. З іншого боку, оскільки науково-технічний матеріал є одним з найплodючіших середовищ перекладацьких пасток через полісемантичність багатьох термінів (див. наприклад, [8]), розгалужені системи термінологічних значень природно вписалися у словник.

При включенні неологізмів до реєстру автори виходили з розширеного тлумачення поняття «псевдодруг перекладача», де псевдодругом стає: 1) транслітероване слово, що має синоніми в рідній мові, і навряд чи може бути виправдана «економією місця» (як, наприклад, *кастинг*, *саміт* або *кейтеринг/кетеринг*), проте може виконувати чисто стилістичну функцію у мовленні, або 2) калька чи запозичення, що означає нові явища як невід'ємну частину життя сучасної людини (як, наприклад, безліч комп'ютерних термінів, назв побутової та електронної техніки, інтернаціональної кухні, сервісу), або ж є частиною його професійної діяльності (як у сфері економічної, фінансової чи політичної термінології), і яка теж може стати проблемою для перекладача через невміння використати ресурси рідної мови або ж через використання невідповідного еквівалента. Такі пари часто виникають на рівні лише одного із багатьох значень англійського слова, що є природним розвитком нових значень в англійській мові на відміну від української мови (пор., наприклад, англо-українські пари *flyer* – *флайєр*, *badge* - *бейдж*, *bossing* - *босинг*), де вони не є мотивованими розвитком української лексико-семантичної системи.

Подібні неологізми виникають як на рівні слова, так і на рівні словосполучення, при цьому дуже часто словосполучення або складні слова

англійської мови перетворюються на просте слово в українській мові, яке навряд чи можна вважати складним словом, бо його частини не є семантично самостійними (порівняйте, наприклад, англ. *exit poll* та укр. *екзитпол*, або англ. *news-maker* та укр. «Н'юзмейкер» у програмі Радіо «Ера»). Більше того, якщо одна з частин слова має семантичний зв'язок з існуючим словом в українській мові, він може приводити до хибного тлумачення структури слова, викликаючи появу псевдодруга перекладача у вузькому розумінні слова (пор., наприклад, англ. *dress code* та укр. *дрес-код/дрескод*, де *код* викликає абсолютно помилкову асоціацію з шифром, або рос. *мода от кутюр*, в якій *от* інтерпретується як прийменник, а не прикметник *haute* «високий»). При передачі цього словосполучення українською мовою помилка стає очевиднішою – *мода від кутюр*). З іншого боку, активний компонент може ставати словобудівним елементом, часто на основі хибних аналогій, що не мають відповідностей у ВМ. Наприклад, за аналогією зі словами *імідж-мейкер*, *н'юзмейкер*, створено слово *кліп-мейкер*. Проте в англійській мові нема відповідника цьому виразу, бо компонент *maker* пов'язаний з абстрактним поняттям *making*, а не з дієсловом *to make*. Більше того, недостатнє знання англійської мови стає причиною помилкового уживання транслітерованих неологізмів в українській мові (наприклад, неологізм *консеквентний* (пор. *consequent*) використовується із семантикою «послідовний», як у фразі *консеквентний політик*, що відповідає значенню іншого слова, а саме *consistent*). В результаті виникає міжмовний малапропізм.

Лише порівняно невелика частка неологізмів гармонійно увійшла в українську мову, ґрунтуючись на вже існуючих мовних ресурсах (наприклад, *майстер-клас*, *тур-оператор* або *культурний шок*) або заповнюючи мовні лакуни в українській мові, як це трапилося з багатьма комп'ютерними термінами, як наприклад, *блог*, *сервер* або *модем*).

При перекладі псевдодрузів перекладача традиційно рекомендується враховувати такі чинники, як: 1) семантичний чинник, тобто вірогідність неоднакового розвитку семантики співвідносних слів, інакше кажучи, різні історії розвитку значень у словах, що запозичені з одного джерела (наприклад, англ. *idiom* - рос. *идиома*); 2) стилістичний чинник, зумовлений відмінністю емотивних та стилістичних конотацій корелятивних пар (наприклад, англ. *career* (нейтральна конотація) - рос. *карьер* (негативна конотація)); 3) чинник сполучуваності, або правила лексичної комбінаторики, що існують у двох мовах (наприклад, англ. *organizational defects* перекладається як *организационные просчеты*, а не *организационные дефекты*); 4) прагматичний чинник, пов'язаний з різницею у фонових знаннях мовної спільноти, що впливає на вибір перекладача (наприклад, переклад словосполучення *the American Revolution* на російську мову як *война за независимость в Америке*) [4].

Зауважимо, що контрастивний словник не може пропонувати всі можливі способи перекладу, які залежать від варіативних контекстів або авторської творчості, він має виконувати регламентуючу функцію і надавати переклади

найуживаніших словосполучень. Гніздовий спосіб формування словникової статті та врахування британського та американського варіантів мови, що детально обґрунтовується в [4], дозволяє не лише показати ступінь укоріненості та розгалуженості значень псевдодрузів перекладача у лексико-семантичній системі української мови (пор. укр. *реанімація*, яка в частині перекладних словників передається в англійській мові фонетично близьким словом *reanimation* як медичний термін замість *resuscitation* і розвинуло не характерну для англійської мови систему значень, які не співвідносні із спеціальними медичними термінами, а є розмовними варіантами, як «реанімаційне відділення» чи «реанімобіль»). Українська мова має, крім того, значно ширше коло похідних, куди входять *реанімувати*, *реаніматор*, *реаніматолог*, *реанімаційний*. тоді як англійська має лише *reanimate*, *reanimation*, які не є семантично еквівалентними із співвідносними українськими словами)) і мовноваріантну обмеженість певних псевдодрузів перекладача (типовими прикладами є мовноваріантна залежність перекладів таких одиниць, як *public school*, *professor* або *faculty* в британському або американському освітянському контексті), але й уникнути спрощених рекомендацій щодо перекладу, що характерно для словників, побудованих на списках окремих слів.

Укладаючи сучасний контрастивний словник псевдодрузів перекладача, автори мали враховувати такі основні чинники міжмовної лексико-семантичної асиметрії, як-от:

1) внутрішньомовні пароніми у ВМ у порівнянні з ЦМ і навпаки (пор. англ. *classic-classical* – укр. *класичний*, англ. *choir, chorus* – укр. *хор* та англ. *extreme* – укр. *екстремальний*, *екстремістський*, англ. *plastic* – укр. *пластиковий*, *пластичний*). Якщо різницю (неідентичність) симетричних паронімічних паралелей легко проілюструвати перекладом (як *economis* – *економічний*, *economical* – *економний*), то переклад асиметричних паронімів стає пасткою для перекладача. Беручи до уваги цю особливість (З цієї причини), автори словника виходили з того, що різницю між подібними паралелями найкраще пояснювати і/або надавати синонімічні ряди та ілюструвати прикладами типових словосполучень. Прикладом можуть слугувати пароніми *effective/effectual/efficient*, що всі можуть мати український еквівалент «ефективний». Щоб запобігти помилок у перекладі, у словнику використовуються синонімічні ряди і типові словосполучення, а також в одному із значень - позначка стилістичної сфери застосовування (*fin. effective rate* – *ефективна відсоткова ставка*), що теж відіграє важливу роль маркера розрізнення псевдодрузів перекладача.

Слід відзначити, що матеріал словника свідчить про набагато вищий відсоток мовних паронімів в українській мові, аніж в англійській. Більшість подібних паронімів, запозичених з європейських мов, перекладається з української одним англійським словом (наприклад, *експансивний/експансіоністський* – *expansive*, *дефектний/дефективний* – *defective*, *провокаційний/провокаторський* – *provocative*, *дублер/дуплет/дубль* –

double, карта/картка/карда - *card*). Отже, контрастивний словник полегшує користувачу пошук відповідників, що стають очевидними через гніздову організацію словникових статей та систему пояснень до них.

3) внутрішньомовна синонімія у ВМ у порівнянні з ЦМ і навпаки (пор. укр. *приватний/персональний* – *private/personal*, укр. *приз/премія* – англ. *prize*, з одного боку, та укр. *експерт/спеціаліст* – англ. *expert/specialist*; укр. *норма/стандарт* - англ. *norm/standard*, з іншого боку). На противагу паронімам, як симетричні, так і асиметричні паралелі синонімів є викликом для перекладача, і тому пояснення, синонімічні ряди та типові словосполучення широко використовуються для увиразнення відмінності між ними.

3) Узус, або стале словосполучення, прийняте в ЦМ на відміну від ВМ, і навпаки (пор., наприклад, укр. *суспільне життя* – англ. *public life*, але англ. *social life* – укр. *вихід у світ, проведення вільного часу, зустрічі з друзями* тощо), в тому числі ідіоми, географічні назви, назви організацій, історичних подій тощо (пор., наприклад, англ. *Central Asia* – укр. *Середня Азія*).

Словосполучення може виступати індикатором відмінного значення слова, як, наприклад, означення *Christmas* перед іменником *pantomime* показує, що мається на увазі не пантоміма, а різдвяна п'єса-казка. З іншого боку, означення може перекладатися інакше виключно (винятково) через узус, що не має нічого спільного зі значенням самого слова (як, приклад, *clinical* у словосполученні *clinical thermometer*, що перекладається як *медичний термометр* попри невелику різницю у значеннях *клінічний* та *медичний* у цьому випадку або *Morse code*, що традиційно перекладається як *азбука Морзе*).

Назви-словосполучення теж мають сталий характер, бо вони пов'язані з реаліями та перекладацькою традицією, і тому вони є дуже поширеним джерелом помилок у перекладі. Наприклад, словосполучення *a national bank* звичайно означає *центральний банк* країни, проте в контексті України назва центрального банку перекладається як «*Національний банк*».

4) Особливості термінології у ЦМ на відміну від ВМ (пор., наприклад, *momentum* – як *інерція*, а не «момент», словосполучення *glass metal* як *скломаса*, а не «склометал»). Для вирізнення значень термінів першочергову роль відіграють стилістичні маркери сфери вживання, що виокремлюють галузь науки, де термін вимагає іншого перекладу (наприклад, *cataract* – мед. *катаракта*, техн. *катаракт, демпфер*). Проте словосполучення можуть бути важливими, особливо при перекладі так званої загальнонаукової лексики.

5) Особливості варіантів англійської мови, що вже згадувалося вище. Можна також додати, що окрім розбіжностей у британо-американських реаліях, що може бути причиною помилок (див. вище приклади, пов'язані з різницею у системах освіти Великої Британії та США), значна кількість слів розходиться у варіантах на семантичному рівні, де лише один із варіантів є псевдодругом перекладача через свою іншу семантику (наприклад, *plaster* – брит. *пластур* (амер. *band-aid*) або *office* - брит. *кабінет лікаря* (амер. *surgery*).

6) неологізми-запозичення, що є найскладнішою проблемою для перекладу через те, що ще часто немає загальноприйнятних еквівалентів в українській

мові і тому запропоновані варіанти можуть виступати як рекомендації. Розглядаючи переклад українських реалій в художній прозі на англійську мову, Р.П. Зорівчак виділила такі способи перекладу, як 1) транскрипція (транслітерація), 2) гіперонімічне перейменування, 3) дескриптивна перифраза, 4) комбінована реномінація, 5) калькування, 6) міжмовна транспозиція на конотативному рівні, 7) метод уподібнення, 8) віднайдення ситуативного відповідника (контекстуальний переклад), 9) контекстуальне тлумачення (інтерпретація) реалій [5, 93].

Нормативний характер контрастивного словника обмежує свободу варіативної контекстуальної інтерпретації, проте там, де було можливо, автори намагалися поряд з неологізмом-транслітерацію надати український еквівалент, а саме:

а) кальку (наприклад, *CD - компакт-диск, CD*),

б) перифразу (наприклад, *prime time - найкращий час ефіру, прайм-тайм; brain drain - виїзд спеціалістів високої кваліфікації, брейн-дрейн*),

в) еквівалент, зумовлений широким контекстом вживання. Наприклад, останнім часом термін *ethnic profiling* виявляється не лише в поліцейському контексті, а стосується роботи інших правоохоронних органів (митної служби, охорони торговельних закладів тощо). При цьому він може як стосуватися расового елемента, так і звужувати свою семантику, застосовуючись для позначення лише представників певної етнічної меншини. Цей контекст дозволяє запропонувати як переклад ширший семантичний еквівалент, як *расово-етнічний вибірковий підхід* (надавши пояснення реалії).

г) тлумачення (наприклад, *puzzle - пазл (дитяча гра-головоломка)*).

д) новоутворення на основі правил українського словотвору (*workaholic - працеголік* або *technophobia - технофобія*)

е) переклад (*teenager - підліток, тинейджер; weekend - вихідні, вікенд*)

є) комбінація цих засобів (наприклад, *summit - зустріч керівників (держав, уряду тощо), саміт*).

Якщо існують паралельні еквіваленти, то автори словника дотримувалися правила черговості, де на першому місці є український еквівалент, а на другому – англійська транслітерація.

Отже, укладаючи сучасний контрастивний словник, необхідно розширити тлумачення поняття «псевдодруг перекладача» з огляду на потужні процеси інтерференції англійської мови, розширити та урізноманітнити репертуар засобів пояснення відмінностей між варіантами, звертаючи увагу на внутрішньомовні пароніми та синоніми, та посилити регламентуючу функцію щодо неологізмів-транслітерацій.

Література

1. Василькова Л.М., Туровська Л.В. Нові слова та значення. Словник//Василькова Л.М., Туровська Л.В. – К.: Видавництво «Довіра», 2009. – 271 с.
2. Гарбовский Н.К. Теория перевода// Гарбовский Н.К. - М.: МГУ, 2004. – 544 с.
3. Головащук С.І. Перекладні словники і принципи їх укладання (на лексичному матеріалі російської та української мов) // Головащук С.І.-К.: Наукова думка, 1976. – 247 с
4. Жалай В.Я., Биховець Н.М., Линник Т.Г., Пархоменко А.Ф., Рахманова І.І., Рубашова Л.М. Двомовні контрактивні словники перекладача: перший досвід укладання // Жалай В.Я., Биховець Н.М., Линник Т.Г., Пархоменко А.Ф., Рахманова І.І., Рубашова Л.М.// Лінгвістика ХХІ Століття: нові дослідження і перспективи. К.: Логос, 2009. – С. 3-28.
5. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад. На матеріалі англомовних перекладів української прози// Зорівчак Р.П. – Л.: Вид-во Львівського університету. 1989. - 216 с.
6. Клименко Л.В. Ремесло перевода. Практический курс// Клименко Л.В.– М.: АСТ: Восток-Запад, 2008. – 636 с.
7. Комиссаров В.Н., Коралова А.Л. Практикум по переводу с английского языка на русский// Комиссаров В.Н., Коралова А.Л. – М.: Высшая школа, 1990 -127 с.
8. Кононенко І., Співак О. Україно-польський словник міжмовних омонімів і паронімів// Кононенко І., Співак О. - К.: Вища школа, 2008. – 343 с.
9. Chamizo-Dominguez, P.J. Semantics and Pragmatics of False Friends// Chamizo-Dominguez, P.J. – New York: Routledge, 2008. – 186 p.

Сучасні контрактивні словники мають включати численні англійські неологізми, запозичені шляхом транслітерації замість перекладу. Ці псевдодрузі перекладача у широкому розумінні стали однією з найбільших проблем як для перекладачів, так у для укладачів нових словників. В статті аналізуються типи міжмовної асиметрії, а також пропонуються шляхи їхньої презентації в англо-українському контрактивному словнику.

Ключові слова: *контрактивний словник, псевдодрузі перекладача, транслітерація, калька, міжмовні та внутрішньомовні синоніми та пароніми, міжмовна асиметрія, неологізм, українські еквіваленти неологізмів-транслітерацій.*

Современные контрактивные словари должны включать многочисленные английские неологизмы, заимствованные посредством транслитерации вместо перевода. Эти ложные друзья переводчика в широком понимании стали одной из наиболее острых проблем как для переводчиков, так и для составителей современных словарей. В статье анализируются типы межъязыковой асимметрии, а также предлагаются способы ее представления в англо-украинском контрактивном словаре.

Ключевые слова: *контрактивный словарь, ложные друзья переводчика, транслитерация, калька, межъязыковые и внутриязыковые синонимы и паронимы, межъязыковая асимметрия, неологизм, украинские эквиваленты неологизмов-транслитераций.*

Modern contrastive dictionaries have to include a great number of English neologisms which are borrowed by means of transliteration rather than translation. These false friends in a wider sense have become one of the greatest challenges to both translators and modern dictionary-compilers. Various types of interlanguage asymmetry are analyzed and ways of its presenting in a contrastive English-Ukrainian dictionary are suggested.

Key words: *contrastive dictionary, false friends, transliteration, literal translation, interlanguage and intralanguage synonyms and paronyms, neologism, Ukrainian equivalents of transliterate neologisms.*